

Väljaandja: Riigikogu

Akti liik: seadus

Teksti liik: algtekst

Jõustumise kp: 28.04.2013

Avaldamismärge: RT I, 18.04.2013, 2

Välja kuulutanud
Vabariigi President
09.04.2013 otsus nr 255

Ohvriabi seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus

Vastu võetud 28.03.2013

§ 1. Ohvriabi seaduse muutmise

Ohvriabi seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 1 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Käesolev seadus sätestab riikliku ohvriabi korralduse alused, lepitusteenuse korralduse, ohvriabiteenuse osutamise raames makstava psühholoogilise abi kulu hüvitise ning vägivallakuriteo ohvritele riikliku hüvitise (edaspidi *hüvitis*) maksmise korralduse.

(2) Käesolev seadus määrab kindlaks isikud, kellel on õigus saada ohvriabiteenust, psühholoogilise abi kulu hüvitist ja vägivallakuriteo ohvritele makstavat riiklikku hüvitist, ning nimetatud hüvitiste taotlemise, määramise ja maksmise tingimused ning korra, samuti lepitusteenuse osutamise korra.”;

2) paragrahvi 3 täiendatakse lõigetega 1¹–1³ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Inimkaubanduse ohver on isik, kelle suhtes toimepandud kuriteo kohta on alustatud kriminaalmenetlus karistusseadustiku §-s 133–133³, 138–140 või 175 sätestatud kuriteo tunnustel.

(1²) Käesoleva seaduse tähenduses on seksuaalselt väärkoheldud alaealine alla 18-aastane isik, kelle suhtes toimepandud kuriteo kohta on alustatud kriminaalmenetlus karistusseadustiku §-s 141–146, 178–179 või 180 sätestatud kuriteo tunnustel.

(1³) Kui inimkaubanduse või seksuaalse väärkohtlemise ohvriks langenud isiku vanus ei ole teada ja on põhjust arvata, et isik on alla 18-aastane, käsitatakse isikut alaealisena, kuni ei ole tõendatud vastupidist.”;

3) paragrahvi 3 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Ohvriabiteenuse osutamine seisneb:

1) ohvri nõustamises;

2) ohvri abistamises suhtlemisel riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustega ning juriidiliste isikutega;

3) turvalise majutuse tagamises;

- 4) toitlustuse tagamises;
- 5) vajalike tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamises;
- 6) vajaliku materiaalse abi andmises;
- 7) vajaliku psühholoogilise abi andmises;
- 8) vajaliku tõlketeenuse võimaldamises ohvriabiteenuse raames osutatavate teenuste saamiseks;
- 9) muude ohvri füüsiliseks ja psühhosotsiaalseks taastumiseks vajalike teenuste osutamises.”;

4) paragrahvi 3 täiendatakse lõigetega 2¹–2⁴ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 3–9 nimetatud teenuseid on õigus saada inimkaubanduse ohvril ja seksuaalselt väärkoheldud alaealisel. Teenuseid osutatakse kuni vajaduse äralangemiseni.

(2²) Inimkaubanduse ohvrile ettenähtud teenuseid on õigus saada isikul, kelle kohta on:

- 1) Sotsiaalkindlustusametil tekkinud kahtlus, et selle isiku suhtes on karistusseadustiku §-s 133–133³, 138–140 või 175 sätestatud kuritegu toime pandud ja Sotsiaalkindlustusamet on esitanud uurimisasutusele või prokuratuurile kuriteoteate kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks;
- 2) tema ise või mõni muu isik esitanud uurimisasutusele või prokuratuurile kuriteoteate, mille sisu on karistusseadustiku §-s 133–133³, 138–140 või 175 sätestatud kuritegu, ning Politsei- ja Piirivalveamet on tema kohta esitanud Sotsiaalkindlustusametile vastavasisulise teate.

(2³) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2² nimetatud juhtudel kriminaalmenetlust ei alustata, osutatakse isikule teenuseid kuni Sotsiaalkindlustusameti teavitamiseni kriminaalmenetluse alustamata jätmisest uurimisasutuse või prokuratuuri poolt.

(2⁴) Kui inimkaubanduse ohver, seksuaalselt väärkoheldud alaealine või käesoleva paragrahvi lõikes 2² nimetatud isik on kindlustatud isik ravikindlustuse seaduse § 5 tähenduses, hüvitatakse ohvriabiteenuse raames isikule osutatud tervishoiuteenuste kulud osas, mida ravikindlustus ei kata.”;

5) seadust täiendatakse §-ga 3¹ järgmises sõnastuses:

„§ 3¹. Ohvriabiteenuse osutamine alaealisele inimkaubanduse ohvrile ja seksuaalselt väärkoheldud alaealisele

(1) Kui alaealisel inimkaubanduse ohvril, seksuaalselt väärkoheldud alaealisel või käesoleva seaduse § 3 lõikes 2² nimetatud alaealisel on vajadus turvalise majutuse järele, võib käesoleva seaduse § 3 lõike 2 punktis 3 nimetatud teenuse asemel osutada talle asenduskoduteenust või perekonnas hooldamist sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud tingimustel ja korras.

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikule osutatakse asenduskoduteenust või perekonnas hooldamist, koostab Sotsiaalkindlustusamet talle sotsiaalhoolekande seaduse §-des 29¹ ja 29² sätestatud tingimustel ja korras juhtumiplaani. Juhtumiplaani allkirjastavad Sotsiaalkindlustusameti esindaja ja alaealise seaduslik esindaja.”;

6) paragrahvi 5 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Ohvriabiteenuse osutaja kaudu käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud teenust osutaval füüsilisel isikul peavad olema ohvriabitöök vajalikud kõlbelised omadused ja pädevus.”;

7) paragrahvi 6¹ täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Inimkaubanduse ohvril ja seksuaalselt väärkoheldud alaealisel, kellele osutatakse psühholoogilist abi ohvriabiteenuse raames, ei ole õigust saada psühholoogilise abi kulu hüvitist käesoleva paragrahvi alusel.”;

8) paragrahvi 6¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikud võivad taotleda psühholoogilise abi kulu hüvitist psühholoogilise nõustamise, psühhoteraapia või tugigrupi teenuse kasutamise eest kolme aasta jooksul süüteo toimepanemisest arvates. Karistusseadustiku § 81 lõike 7 punktis 3 nimetatud juhul on õigus taotleda psühholoogilise abi kulu hüvitist kolme aasta jooksul pärast ohvri täisealiseks saamist, kui kriminaalmenetluse ajend ei ilmnenu enne tema täisealiseks saamist. Psühholoogilise abi kulu hüvitatakse isikule, kes on selle kulu kandnud.”;

9) paragrahvi 9 lõiget 2 täiendatakse punktiga 5 järgmises sõnastuses:

„5) on inimkaubanduse ohver või seksuaalselt väärkoheldud alaealine, sõltumata sellest, kas tal on Eesti Vabariigis viibimiseks seaduslik alus.”;

10) paragrahvi 19 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Hüvitistaotlus (edaspidi *taotlus*) esitatakse Sotsiaalkindlustusametile kolme aasta jooksul kuriteo toimepanemisest või ohvri surma päevast arvates, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhtudel.

(2) Hilisem taotlus vaadatakse läbi, kui:

1) ülalpeetav sai ohvri surmast teada rohkem kui üks aasta pärast surmapäeva ja taotlus on esitatud kolme aasta jooksul ohvri surmast teada saamise päevast arvates;

2) hüvitise taotleja tervisehäire kestis üle ühe aasta ja taotluse õigeaegne esitamine ei olnud terviseseisundi tõttu võimalik ning taotlus on esitatud kolme aasta jooksul pärast terviseseisundi paranemist;

3) hüvitise taotlemise aluseks on alaealise vastu toimepandud seksuaalkuritegu ja taotlus on esitatud kolme aasta jooksul pärast ohvri täisealiseks saamist, kui kriminaalmenetluse ajend ei ilmnenu enne tema täisealiseks saamist.”;

11) paragrahvis 33 asendatakse sõna „Eeluurimisasutus” sõnaga „Uurimisasutus”;

12) seaduse normitehniline märkus muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„¹ Nõukogu direktiiv 2004/80/EÜ, mis käsitleb kuriteoohvritele hüvitise maksmist (ELT L 261, 06.08.2004, lk 15–18); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK (ELT L 101, 15.04.2011, lk 1–11); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (ELT L 335, 17.12.2011, lk 1–14), parandus (ELT L 18, 21.1.2012, lk 7).”

§ 2. Riigi õigusabi seaduse muutmise

Riigi õigusabi seaduse § 6 lõike 1¹ kolmas lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Muule füüsilisele isikule antakse õigusabi üksnes juhul, kui see tuleneb Eestile siduvast rahvusvahelisest kohustusest.”

§ 3. Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise

Sotsiaalhoolekande seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 7 punkt 7¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„7¹) asenduskoduteenuse ja riigi rahastatava lapsehoiuteenuse rahastamise korraldamine käesoleva seaduse kohaselt;“;

2) paragrahvi 15² täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Asenduskoduteenusele õigustatud laps on ka käesoleva seaduse § 25¹ lõikes 1¹ nimetatud laps samas lõikes sätestatud tingimustel.“;

3) seaduse 3. peatüki 10. jagu täiendatakse §-ga 15¹¹ järgmises sõnastuses:

„§ 15¹¹. Asenduskoduteenuse osutamine saatjata alaealisele välismaalasele, alaealisele inimkaubanduse ohvrile ja seksuaalselt väärkoheldud alaealisele

(1) Sotsiaalkindlustusamet otsustab asenduskoduteenusele suunamise:

1) saatjata alaealise välismaalase puhul;

2) ohvriabi seaduse tähenduses alaealise inimkaubanduse ohvri ja ohvriabi seaduse § 3 lõikes 2² nimetatud alaealise puhul;

3) ohvriabi seaduse tähenduses seksuaalselt väärkoheldud alaealise puhul.

(2) Sotsiaalkindlustusamet valib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikule sobiva asenduskoduteenuse osutaja ning sõlmib asenduskoduteenuse osutaja ja alaealise seadusliku esindajaga asenduskoduteenuse osutamiseks halduslepingu.

(3) Sotsiaalkindlustusamet täidab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku asenduskoduteenusele suunamisel käesoleva seaduse § 15⁴ lõigetes 3 ja 4, §-s 15⁶, §-s 15⁷ ja selle alusel kehtestatud määruses ning § 15¹⁰ lõikes 5 sätestatud kohaliku omavalitsusüksuse kohustusi.

(4) Asenduskoduteenuse halduslepingu lõpetamisel annab asenduskoduteenuse osutaja tema valduses olevad Sotsiaalkindlustusameti suunamisel asenduskoduteenusel viibinud isiku dokumendid üle Sotsiaalkindlustusametile.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikule osutatavat asenduskoduteenust rahastatakse riigieelarvest Sotsiaalkindlustusameti kaudu.“;

4) paragrahvi 25¹ lõiget 1 täiendatakse punktidega 6–8 järgmises sõnastuses:

„6) kes on saatjata alaealine välismaalane;

7) kes on alaealine inimkaubanduse ohver ohvriabi seaduse tähenduses või ohvriabi seaduse § 3 lõikes 2² nimetatud alaealine;

8) kes on seksuaalselt väärkoheldud alaealine ohvriabi seaduse tähenduses.“;

5) paragrahvi 25¹ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Perekonnas hooldamisele võib suunata käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 7 ja 8 nimetatud alaealise inimkaubanduse ohvri ja seksuaalselt väärkoheldud alaealise, kes ei ole orb ega vanemliku hoolsuseta ja kellel on olemas seaduslik esindaja, kui suunamine on vajalik alaealise turvalisuse kaalutlusel ja kui alaealise seaduslik esindaja annab selleks nõusoleku.“;

6) paragrahvi 25² lõike 2 kolmandat lauset, § 25³ lõikeid 4 ja 5 ning § 29² lõikeid 2 ja 3 täiendatakse pärast tekstiosa „valla- või linnavalitsus” tekstiosaga „või käesoleva seaduse § 25¹ lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud lapse puhul Sotsiaalkindlustusamet”;

7) paragrahvi 25² lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Hooldajal on õigus saada lapse kohta tema hooldamiseks vajalikku teavet lapse elukohajärgselt valla- või linnavalitsuselt ning käesoleva seaduse § 25¹ lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud lapse puhul Sotsiaalkindlustusametilt ning osaleda lapse juhtumiplaani koostamises.”;

8) paragrahvi 25³ lõiked 2 ja 3 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Hooldajaks saada soovija esitab sellekohase kirjaliku avalduse:

- 1) oma elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele;
- 2) lapse elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele juhul, kui lapse elukoht ja hooldajaks saada soovija elukoht ei ole samas vallas või linnas;
- 3) Sotsiaalkindlustusametile juhul, kui hooldaja soovib perekonnas hooldada käesoleva seaduse § 25¹ lõike 1 punktides 6–8 või sama paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud last.

(3) Avalduse saanud valla- või linnavalitsus või käesoleva seaduse § 25¹ lõike 1 punktides 6–8 ja sama paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud lapse puhul Sotsiaalkindlustusamet:

- 1) hindab ühe kuu jooksul avalduse saamisest arvates hooldajaks saada soovija ja tema perekonna täisealiste liikmete vastavust käesoleva seaduse § 25² nõuetele;
- 2) küsib juhul, kui lapse elukoht ja hooldajaks saada soovija elukoht ei ole samas vallas või linnas, või juhul, kui on tegemist käesoleva seaduse § 25¹ lõike 1 punktides 6–8 või sama paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud lapsega, kirjalikult teavet ja arvamust hooldajaks saada soovija ja tema perekonna liikmete kohta nende elukohajärgselt valla- või linnavalitsusest;
- 3) osutab hooldajaks saada soovijale sotsiaalhooldusteenust, külastab tema kodu ning suunab ta asjakohasele Sotsiaalministeeriumi tunnustatud koolitusele.”

§ 4. Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muutmine

Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 6. Saatjata alaealine välismaalane

(1) Saatjata alaealine välismaalane on alla 18-aastane välismaalane, kes saabub või on saabunud Eestisse ilma vanema, eestkostja või muu vastutava täisealise isikuta või kes jääb Eestis viibides ilma vanemast, eestkostjast või muust vastutavast täisealisest isikust.

(2) Eeldatakse, et alaealisega Eestis koos viibival vanemal, eestkostjal või muul vastutaval täisealisel isikul on isikuhooldusõigus. Politsei- ja Piirivalveameti või Kaitsepolitsei ameti nõudmisel on vanem, eestkostja või muu vastutav täisealine isik kohustatud tõendama isikuhooldusõiguse olemasolu.

(3) Saatjata alaealiseks välismaalaseks ei peeta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud alaealist, kellele on Eestis kohtu poolt määratud füüsilisest isikust eestkostja.”;

2) seadust täiendatakse §-dega 6¹ ja 6² järgmises sõnastuses:

„§ 6¹. Saatjata alaealise ja piiratud teovõimega täisealise rahvusvahelise kaitse taotleja ja saaja esindamine

(1) Käesolevast seadusest tulenevaid menetlustoiminguid ei või saatjata alaealine teha seadusliku esindajata, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.

(2) Saatjata alaealise ja piiratud teovõimega täisealise välismaalase esindamisele kohaldatakse perekonnaseaduses sätestatud, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi.

(3) Saatjata alaealist võib esindada käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud füüsiline või juriidiline isik, kes on usaldusväärne ning kellel on saatjata alaealise esindamiseks vajalikud teadmised ja oskused.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet võib sõlmida käesolevas seaduses sätestatud menetlustes saatjata alaealise esindamiseks lepingu füüsilise või juriidilise isikuga.

§ 6². Saatjata alaealisele rahvusvahelise kaitse taotlejale ja saajale osutatavad teenused

(1) Saatjata alaealisele rahvusvahelise kaitse taotlejale või saajale osutatakse tema Eestis viibimise ajal Sotsiaalministeeriumi või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutuse poolt käesoleva seaduse § 12 lõikes 2 sätestatud teenuseid.

(2) Saatjata alaealine rahvusvahelise kaitse taotleja või saaja paigutatakse vastuvõtukeskusesse või suunatakse asenduskoduteenusele või perekonnas hooldamisele.

(3) Saatjata alaealise rahvusvahelise kaitse taotleja või saaja viibimiskoha määramisel ning temale teenuste osutamisel arvestatakse eelkõige alaealise õiguste ja huvidega. Võimaluse korral ei lahutata üksteisest saatjata alaealisi õdesid ja vendi.”;

3) paragrahvi 17 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 17. Saatjata alaealise taotleja ja piiratud teovõimega täisealise taotleja varjupaigamenetluse erisused”;

4) paragrahvi 17 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 17 lõikes 2 asendatakse sõnad „saatjata piiratud teovõimega” sõnadega „saatjata alaealine või piiratud teovõimega täisealine”;

6) paragrahvi 17 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 17 täiendatakse lõigetega 10 ja 11 järgmises sõnastuses:

„(10) Kui välismaalase vanus ei ole teada ja on põhjust arvata, et isik on alla 18-aastane, käsitatakse välismaalast alaealisena. Välismaalase käsitamise alaealisena või täisealisena otsustab Politsei- ja Piirivalveamet.

(11) Vanuse kindlaksmääramise otsus on vaidlustatav üksnes koos haldusaktiga või sooritatud toiminguga, mille menetluse käigus vanuse kindlaksmääramise otsus tehti.”;

8) paragrahv 35 tunnistatakse kehtetuks;

9) paragrahvi 54 lõiked 6 ja 7 tunnistatakse kehtetuks;

10) paragrahv 63 tunnistatakse kehtetuks;

11) paragrahv 74 tunnistatakse kehtetuks.

§ 5. Välismaalaste seaduse muutmine

Välismaalaste seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 203 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) ta on kannatanu või tunnistaja kriminaalmenetluses, mille esemeks on karistusseadustiku §-s 133–133³, 138–140 või 175 sätestatud kuritegu;”;

2) paragrahvi 203 lõike 1 punkt 3 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvid 204 ja 205 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„§ 204. Välismaalase teavitamine

Käesoleva seaduse § 203 lõikes 1 sätestatud aluste esinemisel teavitab prokuratuur või prokuratuuri korraldusel uurimisasutus välismaalast järelemõtlemisajal pakutavatest teenustest, kaaluka avaliku huvi korral tähtajalise elamisloa andmise ja rahvusvahelise kaitse saamise võimalusest ning tingimustest.

§ 205. Järelemõtlemisaeg

Prokuratuuri otsusega antakse välismaalasele järelemõtlemisaega 30–60 kalendripäeva hetkest, kui teda teavitatakse käesoleva seaduse §-s 204 sätestatud asjaoludest, et võimaldada välismaalasel jõuda otsusele, kas ta soovib uurimisasutuse või prokuratuuriga koostööd teha.”;

4) paragrahvid 226 ja 227 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„§ 226. Välismaalase viibimiskoht ja välismaalasele osutatavad teenused

(1) Välismaalane paigutatakse välismaalase nõusolekul käesoleva seaduse §-s 205 sätestatud järelemõtlemisajaks, kaaluka avaliku huvi korral tähtajalise elamisloa taotluse läbivaatamise ajaks ja nimetatud elamisloa andmisel elamisloa kehtivuse ajaks Sotsiaalkindlustusameti määratud kohta.

(2) Sotsiaalkindlustusamet osutab välismaalasele tema nõusolekul ohvriabi seaduse §-des 3 ja 3¹ nimetatud teenuseid.

(3) Välismaalasele teenuste osutamisel arvestatakse alaealiste, saatjata alaealiste, puuetega inimeste, eakate, rasedate, alaealiste lastega üksikvanemate ning piinamise, vägistamise või muu raske psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalla ohvriks langenud isikute erivajadusi.

(4) Saatjata alaealise välismaalase viibimiskoha määramisel ning teenuste osutamisel arvestatakse eelkõige alaealise õiguste ja huvidega. Võimaluse korral ei lahutata üksteisest saatjata alaealisi õdesid ja vendi.

§ 227. Saatjata alaealise ja piiratud teovõimega täisealise välismaalase esindamine

Saatjata alaealise ja piiratud teovõimega täisealise välismaalase esindamisele käesolevas seaduses sätestatud menetlustes kohaldatakse välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduses vastavalt saatjata alaealise või piiratud teovõimega täisealise rahvusvahelise kaitse taotleja või saaja esindamise kohta sätestatut.”

§ 6. Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmise

Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 1² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 1². Saatjata alaealine välismaalane

(1) Saatjata alaealine välismaalane on alla 18-aastane välismaalane, kes saabub või on saabunud Eestisse ilma vanema, eestkostja või muu vastutava täisealise isikuta või kes jääb Eestis viibides ilma vanemast, eestkostjast või muust vastutavast täisealisest isikust.

(2) Eeldatakse, et alaealisega Eestis koos viibival vanemal, eestkostjal või muul vastutaval täisealisel isikul on isikuhooldusõigus. Politsei- ja Piirivalveameti või Kaitsepolitsei ameti nõudmisel on vanem, eestkostja või muu vastutav täisealine isik kohustatud tõendama isikuhooldusõiguse olemasolu.

(3) Saatjata alaealiseks välismaalaseks ei peeta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud alaealist, kellele on Eestis kohtu poolt määratud füüsilisest isikust eestkostja.”;

2) seadust täiendatakse §-ga 1³ järgmises sõnastuses:

„§ 1³. Saatjata alaealise ja piiratud teovõimega täisealise välismaalase esindamine

(1) Käesolevast seadusest tulenevaid menetlustoiminguid ei või saatjata alaealine teha seadusliku esindajata, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.

(2) Saatjata alaealise ja piiratud teovõimega täisealise välismaalase esindamisele kohaldatakse perekonnaseaduses sätestatud, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi.

(3) Saatjata alaealist võib esindada käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud füüsiline või juriidiline isik, kes on usaldusväärne ning kellel on saatjata alaealise esindamiseks vajalikud teadmised ja oskused.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet võib sõlmida käesolevas seaduses sätestatud menetlustes saatjata alaealise esindamiseks lepingu füüsilise või juriidilise isikuga.”;

3) seaduse 1. peatükki täiendatakse §-ga 6⁷ järgmises sõnastuses:

„§ 6⁷. Haavatavate isikute kaitse

Käesolevas seaduses sätestatud menetlustes on menetlust läbiviiv haldusorgan kohustatud arvestama alaealiste, saatjata alaealiste, puuetega inimeste, eakate, rasedate, alaealiste lastega üksikvanemate ning piinamise, vägistamise või muu raske psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalda ohvriks langenud isikute erivajadusi.”;

4) paragrahv 12 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 12. Ettekirjutuse tegemine alaealisele

(1) Kui välismaalasega, kellele tehakse ettekirjutus, viibib Eestis koos alaealine või piiratud teovõimega täisealine välismaalane, kellel puudub viibimisalus, pannakse sama ettekirjutusega tema vanemale, eestkostjale või muule vastutavale täisealisele isikule kohustus korraldada ettekirjutuse täitmine ka alaealise või piiratud teovõimega täisealise välismaalase suhtes.

(2) Eeldatakse, et alaealise või piiratud teovõimega täisealise välismaalasega Eestis koos viibival vanemal, eestkostjal või muul vastutaval täisealisel isikul on isikuhooldusõigus. Politsei- ja Piirivalveameti või Kaitsepolitsei ameti nõudmisel on vanem, eestkostja või muu vastutav täisealine isik kohustatud tõendama isikuhooldusõiguse olemasolu.

(3) Saatjata alaealisele välismaalasele tehakse lahkumissettekirjutus, kui:

1) lahkumissettekirjutuse tegemisel on tagatud saatjata alaealise välismaalase esindamine ning võetud arvesse saatjata alaealise välismaalase huve;

2) saatjata alaealine välismaalane saadetakse tagasi tema perekonnaliikme või määratud eestkostja juurde või vastuvõtva riigi vastuvõtuasutusse.

(4) Saatjata alaealise ja piiratud teovõimega täisealise välismaalase ettekirjutuse täitmist korraldab eestkostja.

(5) Saatjata alaealisele välismaalasele osutatakse tema Eestis viibimise ajal Sotsiaalkindlustusameti poolt asenduskoduteenust, mis hõlmab vähemalt rahvusvahelise kaitse andmise seaduse § 12 lõikes 2 sätestatud teenuseid.”;

5) paragrahvi 14 lõike 5 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) prokuratuuri ettepanekul välismaalaste seaduse §-s 205 nimetatud järelemõtlemisaja kestuseks. Prokuratuur või prokuratuuri korraldusel uurimisasutus teavitab isikut väljasaatmise peatamise võimalustest ja selle tingimustest;”;

6) paragrahvi 14 lõiget 5 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) Politsei- ja Piirivalveameti otsusel, kui välismaalase Eestis ajutine viibimine on põhjendatud humaansete kaalutluste või vääramatu jõu tõttu.”

Ene Ergma

Riigikogu esimees